

Generiska kunskaper

Anders Avdic
IT i vården
(20 bilder)

Generiska kunskaper

- Digital kompetens
- Kritiskt förhållningssätt
- Informationskompetens
- Genuskunskap
- Rapportskrivning
- ...

2

Digital kompetens I

- "...förmåga att kunna använda [Internet](#) och [digital teknik](#) för att stödja det egna yrkesutövandet"
(Wikipedia)
- "digital kompetens innebär **säker** och **kritisk** användning av informationssamhällets teknik i arbetslivet, på fritiden och för kommunikationsändamål. Den underbyggs av **grundläggande IKT-färdigheter**, dvs. användning av datorer för att **hämta fram, bedöma, lagra, producera, redovisa och utbyta information** samt för att **kommunicera** och **delta i samarbetsnätverk** via Internet."
(EU 2006, Nyckelkompetenser för livslångt lärande)

3

Digital kompetens II – källor exempel

- Computer Sweden "IT i vården"
<http://computersweden.idg.se/2.36606>
- Dagens medicin e-hälsa
<http://www.dagensmedicin.se/specialistomraden/e-halsa/>
- Befintliga uppsatser (sök på: IT i vården, medicinsk informatik, hälsoinformatik, vårdinformatik)
<http://www.uppsatser.se/>
- Centrum för hälsoinformatik – litteraturlista
<http://ki.se/lime/centrum-for-halsoinformatik>
- Wikipedia – Hälsoinformatik mm...
- SKL eHälsa - http://www.skl.se/vi_arbetar_med/e-samhallet/kommunal-ehalsa
- Vitalis konferens om IT i vård och omsorg -
<http://www.vitalis.nu/>

4

Engelska benämningar och länkar

- Health informatics
http://en.wikipedia.org/wiki/Health_informatics
- Health information systems
- International Medical Informatics Associations
- <http://imia-medinfo.org/wp/>
- Medical informatics
- European Federation for Medical Informatics
http://en.wikipedia.org/wiki/European_Federation_for_Medical_Informatics
- Svensk Förening för Medicinsk Informatik
<http://www.sfmi.se/>
- Sfmi . svensk förening för medicinsk informatik,
<http://www.sfmi.se/om-sfmi/vad-aer-medicinsk-informatik>

5

Informationskompetens

- Söka, värdera och använda information
- Informationssökning söka och värdera
<https://gul.gu.se/public/courseId/76389/lang-en/publicPage.do?item=34176421>

6

Vetenskaplig referens I

Vad är vetenskap?

Forskning som är

- Publicerad
- Granskad
- Grundad
- Innehåller "ny" kunskap
- Transparent
- Utgår från etablerade metoder och modeller
- Ej skev eller partisk
- Ej pseudovetenskap (astrologi)

Vetenskaplig referens II

Hur bedöms artiklars vetenskaplighet?

- Artikeln är skriven av en **forskare** verksam vid **universitet**/motsvarande.
- Artikeln är **granskad** av andra forskare inom samma disciplin/ämne, s.k. **peer review**.
- Artikeln är publicerad i en **vetenskaplig tidskrift**. Vetenskapliga tidskrifter ges ut av akademiska förlag, universitet/motsvarande eller vetenskapliga sällskap och har få annonser. Tidskriftens redaktion (editorial board) utgörs av väletablerade forskare.
- Artikeln redovisar forskning för en akademisk målgrupp och har ett "avancerat språk", kan innehålla illustrationer.
- Artikeln har ofta en viss struktur och innehåller ofta vissa element.

(Umeå universitetsbibliotek

<http://www.ub.umu.se/skriva/vetenskaplig-artikel>)

Litteratursökning

- Viktigt att **sovra och skumma**
- Man kan inte läsa allt
- **Läs centrala delar**; sammanfattning, inledning, syfte och ev slutsatser
- Om inte relevant, gå till nästa
- Avgränsa sökning (se nedan)

Sökmetoder

- Sökord. **MYCKET VIKTIGT!**
- Gör upp förteckning
- Använd uppslagsverk, Google, Wikipedia, ...
- Synonymer
Cykel – jonne, artikel – vara, piller – tablett, vårdinformatik – eHälsa, ...
- Homonymer
skatt, inkomst, journal, ...

10

Sökmetoder

- Trunkering – wild card. Olika för olika sökmotorer/databaser
Medici* - medicin, medicinsk, medical
- Frassökning
"medicinsk administratör" ger färre träffar än medicinsk administratör
- AND OR (OCH ELLER)
vårdinformatik AND eHälsa
vs
vårdinformatik OR eHälsa

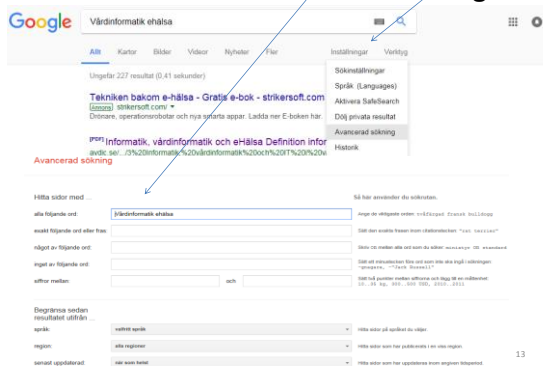
Nio tips

1. Exakt fras – IT i vården vs "IT i vården"
2. Exkludera termer – mexico – "new mexico"
3. Sök med OR – *ehälsa* OR *vårdinformatik* (räcker att det ena finns med)
4. Sökning inom sajt - *site:aftonbladet.se* ehälsa
5. Sökavgränsningar – *intitle:ehälsa*
6. Asterisk som joker - "tre *grisar"
7. Sökning mellan värden - *svensk statsminister 1918.. 1939*
8. Relaterade sajter - *related:aftonbladet.se*
9. Kombinera – ovanstående

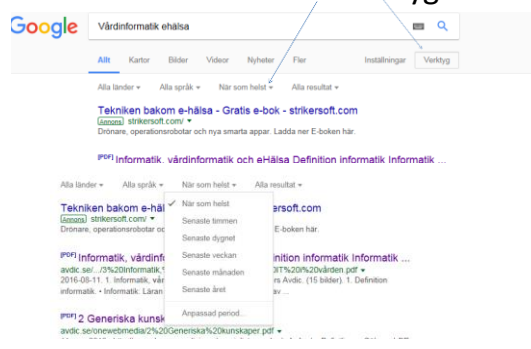
Källa AB www.aftonbladet.se/partnerstudio/digitalblivet/articler/22252621_ab

11

Sökmetoder – avancerad sökning

Sökmetoder – verktyg

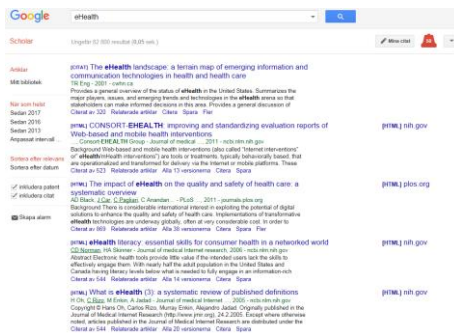
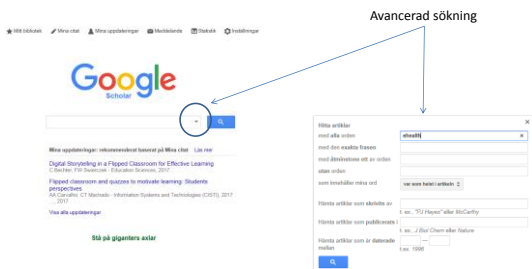
Google Scholar

Google Scholar Vetenskaplig litteratur

- Sök vetenskaplig litteratur

Kritiskt förhållningsätt

- Användning av **valida referenser** för att underbygga påståenden.
- En transparent beskrivning av **metod**.
- Redovisning av **motiv**.
- Icke-triviala **argument**.
- Objektivitet i form av ett **opartiskt skrivsätt**. Exempelvis skall inte bara fördelar eller bara nackdelar beskrivas.
- **Nyanserad argumentation**. Kan visas genom av transitionsord, som "å andra sidan", "emellertid" och liknande.
- Minimal användning av **värderande, förstärkande och känslomässiga uttryck**.
- Uttalad medvetnad om en **studies begränsningar** (i rimlig utsträckning).
- Ej **överdriva det unika** med det egna bidraget och att erkänna värdet av andra likande och relaterade studier.
- Erkännande av olika **parter:s väsentliga bidrag** till en studies genomförande, t.ex. finansierare, företag eller exportere.

Källkritik 1 – artikeln som sådan

- Tyder tidskriftens **titel** och artikeltiteln på att artikeln är vetenskaplig?
- Är **ämnesorden** och **sammanfattningen** ämnesrelevanta?
- Framgår det om **författaren** är knuten till ett universitet eller annan forskningsinstitution?
- Finns **källhänvisningar** och noter?

Källkritik 2 – innehållet

- **Auktoritet** – finns erkänd myndighet, organisation eller expert bakom artikeln?
Visar [URL:en](#) vem/vilka som står bakom?
- **Innehåll** – Objektivt skrivsätt
Fakta eller åsikter?
Finns liknande information på annan plats?
- **Omfattning** – Alla aspekter täckta? Detaljerad beskrivning? Omfattning i tid?

19

Kritiskt förhållningssätt forts.

- Granska nedanstående SVT-artikeln från 7 augusti 2013
- <http://www.svt.se/nyheter/sverige/daliga-it-system-hot-mot-patientsakerheten>
- ...

20